

XXX
t.a.v. XXX

Uw kenmerk	:	Contactpersoon	: O. Ketel
Ons kenmerk	:	Telefoonnummer	: 0592 - 391835
		E-mail	: o.ketel@wpda.nl
		Verzonden	: 26-02-2026

Onderwerp: besluit op uw woo verzoek

Geachte XXX ,

U ontvangt deze brief omdat u, op 17 februari 2026, een verzoek in het kader van Wet open overheid indiende bij de gemeente Aa en Hunze. Uw verzoek is door de gemeente doorgezonden naar Werkplein Drentsche Aa (WPDA) omdat wij de Participatiewet voor de gemeente uitvoeren.

Uw verzoek

U vraagt informatie over ons (vrijstellingen)beleid in het kader van de IOAW-uitkering en de bijstandsuitkering en een te ontvangen letselschadevergoeding. In dat kader verzoekt u informatie over hoe wij omgaan met reeds ontvangen en nog te ontvangen uitkeringen, als een slachtoffer een vergoeding ontvangt die bestaat uit:

- een smartengeldvergoeding;
- een vergoeding voor huishoudelijke hulp inclusief vergoeding voor toekomstige huishoudelijke hulp;
- een vergoeding voor verlies zelfwerkzaamheid (inclusief toekomstig);
- een budget voor medische kosten naar de toekomst toe (waar nog geen nota's/specificaties van zijn).

Onze beantwoording

Algemeen

Bepaalde uitkeringen en vergoedingen voor materiële en immateriële schade worden vrijgelaten. Dit betekent dat deze niet meetellen bij de vaststelling van het recht op bijstand en ook niet voor de hoogte van de algemene bijstand (*artikel 31 lid 2 onderdeel I Participatiewet*). Welke uitkeringen en vergoedingen dit zijn staat in een Ministeriele regeling.

Uitkeringen en vergoedingen die niet zijn genoemd in de Regeling Participatiewet, IOAW en IOAZ kunnen soms helemaal of voor een deel worden vrijgelaten. Dit kan alleen als dit volgens het college verantwoord is uit oogpunt van bijstandsverlening (*artikel 31 lid 2 onderdeel m Participatiewet*).

Hoe beoordelen we dat?

Met ingang van 26 april 2023 is onze eigen richtlijn, welke door veel gemeenten gebruikt werd en waarin kortgezegd 2/3^e van de immateriële schadevergoeding tot het vermogen gerekend werd, door

ons deels buiten werking gesteld. De aanleiding daartoe was de uitspraak van de CRvB op 25 april 2023 (ECLI:NL: CRvB:2023:909), waarin de Raad overweegt dat het college daarmee uitgaat van een te beperkte invulling van de beoordelingsvrijheid bij de vraag of (een deel van) de ontvangen immateriële schadevergoeding vanuit oogpunt van bijstandsverlening verantwoord uitgezonderd kan worden van de middelen. Het college moet naast die 1/3^e 2/3^e verdeling een individuele beoordeling maken ter zake van:

- De hoogte van de schadevergoeding;
- De aard en bestemming: in deze zaak gedeelde levensvreugde;
- De bijzondere bestemming van de schadevergoeding: waarbij leeftijd en levensverwachting van belanghebbende een rol kunnen spelen.

De verdeling 1/3^e 2/3^e kan dus als uitgangspunt worden gebruikt, maar het college moet wel per geval bezien of er redenen zijn om van de regel af te wijken.

Nu naar uw vragen:

Smartengeldvergoeding :

Wij doen een onderzoek naar de opbouw van de schadevergoeding.

De rechter kan in bepaalde gevallen een vergoeding toekennen voor geleden ideële/immateriële schade. Dit wordt ook wel smartengeld genoemd. De vergoeding is vooral bedoeld als compensatie van ondervonden leed en voor genoegdoening. Bij de bepaling van de hoogte van het smartengeld moet met alle omstandigheden rekening worden gehouden. Het gaat daarbij vooral om:

- de mate waarin de belanghebbende is getroffen;
- de aard van de gedraging die heeft geleid tot de (immateriële) schade;
- de aard van de aansprakelijkheid;
- de financiële situatie van de betrokken partijen ('slachtoffer' en 'dader').

Bij het bepalen of en hoeveel van een immateriële schadevergoeding meetelt voor het inkomen, leveren we maatwerk. Wij kijken naar de individuele omstandigheden van de belanghebbende. Daarbij nemen we de hoogte van de vergoeding, de aard en de bijzondere bestemming van de schadevergoeding in aanmerking. Wij beoordelen en wegen alle relevante belangen, feiten en omstandigheden. Daarbij komt het college een zekere vrijheid toe. Zie ook CRvB 25-4-2023, ECLI:NL:CRVB:2023:909 .

Bij de aard van de vergoeding valt te denken aan de aard van de schade waarvoor de schadevergoeding is verstrekt. Gesteld kan worden dat schade door letselschade, een andere beoordeling van het bedrag aan ontvangen immateriële schadevergoeding rechtvaardigt dan die bij een schade door schending van eer en goede naam, discriminatie of een onterechte detentie. Van belang is ook de vraag of de gedeelde levensvreugde, waarvoor de immateriële schadevergoeding meestal bedoeld is, blijvend van aard is. In het geval letselschade blijvend van aard is, heeft dit bijvoorbeeld ook invloed op de verwachte uitstroom van een belanghebbende uit de bijstand. Zie CRvB 25-4-2023, ECLI:NL:CRVB:2023:909.

Ook de leeftijd van de belanghebbende kan invloed hebben op de bijzondere bestemming van de immateriële schadevergoeding en moet daarom in aanmerking worden genomen. De immateriële schadevergoeding kan zijn ontvangen voor blijvende schade en daarom bestemd zijn voor een langere termijn. De leeftijd van de belanghebbende en zijn afstand tot het bereiken van een verwachte statistische eindleeftijd, bepalen dan hoe lang een belanghebbende met zijn immateriële vergoeding moet doen. Zie CRvB 25-4-2023, ECLI:NL:CRVB:2023:909.

Aan de situatie dat een hoge schadevergoeding mogelijk de spontane prikkel om onafhankelijk te worden van bijstand kan wegnemen, komt beperkte betekenis toe. Het college bestuur heeft immers, als het de schadevergoeding niet als vermogen beschouwt en bijstand verstrekt, de mogelijkheid om reparatoire maatregelen toe te passen. Deze maatregelen kunnen de belanghebbende aansporen om zich te re-integreren en uit de bijstand te stromen. Zie CRvB 25-4-2023, ECLI:NL:CRVB:2023:909.

Algemene bijstand

Een vergoeding voor geleden immateriële schade of materiële schade wordt vrijgelaten voor de algemene bijstand, zolang het college vindt dat dit verantwoord is voor de bijstand. Daarbij spelen de bijzondere bestemming en de hoogte ervan een rol. Zie artikel 31 lid 2 onderdeel n Participatiewet en TK 2002-2003, 28 870, nr. 3, p. 56-58.

De Participatiewet heeft een aanvullend karakter en is een laatste bestaansvoorziening. Daarom hoeft de ernst van de gevolgen van een ongeluk er niet toe leiden dat de hele vergoeding van de immateriële schade bij de vermogensvaststelling zonder meer buiten beschouwing blijft. Zie CRvB 28-03-2006, ECLI:NL:CRVB:2006:AW2116 en CRvB 22-02-2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BP5677.

Het is aan het college om in het individuele geval de grenzen te bepalen van wat uit oogpunt van bijstandsverlening nog wel en wat niet verantwoord is. De rechter kan deze keuze alleen terughoudend toetsen. Zie CRvB 25-11-2014, ECLI:NL:CRVB:2014:3892, CRvB 14-07-2015, ECLI:NL:CRVB:2015:2292 en CRvB 24-05-2016, ECLI:NL:CRVB:2016:2305.

Het is aan te bevelen om bij deze beoordeling rekening te houden met de volgende omstandigheden:

- de omstandigheden waarmee de rechter rekening houdt bij de toekenning van het smartengeld. Daarbij is van belang om te weten dat de rechter in Nederland zeer terughoudend is met het toekennen van smartengeld. Met andere woorden: als er al smartengeld wordt toegekend dan gaat het meestal om een zeer ernstige situatie. Het ligt dan ook voor de hand om terughoudendheid te betrachten bij het rekening houden met smartengeld voor het bepalen van het recht op en de hoogte van de bijstand.
- de leeftijd van belanghebbende;
- de mogelijkheden van belanghebbende om in de toekomst eigen inkomsten te krijgen;
- de duur van de nog te verwachten periode van bijstandsverlening.

Bijzondere bijstand

De vrijlating van smartengeld op grond van artikel 31 lid 2 Participatiewet geldt in beginsel niet bij de vaststelling van het recht op en de hoogte van de bijzondere bijstand (artikel 35 lid 1 Participatiewet).

De schadevergoeding is belegd

De vrijlating van smartengeld geldt niet voor de inkomsten die uit belegging van die schadevergoeding voortkomen. Denk aan rente en dividend. Het betreft hier dan inkomsten uit vermogen. Deze inkomsten moeten in aanmerking worden genomen tot het bedrag dat overblijft na aftrek van de eventueel daarop ingehouden belasting. Zie CRvB 05-03-2002, ECLI:NL:CRVB:2002:AE2699.

Moment meetellen schadevergoeding

Het college mag pas rekening houden met de schadevergoeding vanaf de dag waarop belanghebbende hier daadwerkelijk over kan beschikken. Dit is dus niet het moment waarop de schadevergoeding is gevorderd. Een belanghebbende kan namelijk pas vanaf het moment van uitbetaling redelijkerwijs over de schadevergoeding beschikken. Zie CRvB 06-07-1999, ECLI:NL:CRVB:1999:ZB8390 en CRvB 26-06-2013, ECLI:NL:CRVB:2013:750.

Als de schadevergoeding aan een eerdere datum kan worden toegerekend, dan kan het college de kosten van bijstand terugvorderen. Dit op grond van artikel 58 lid 2 onderdeel f Participatiewet. Dat is

bijvoorbeeld het geval bij een schadevergoeding na een ongeluk, waarbij de aanspraak op de schadevergoeding namelijk ontstaat op de datum van het ongeluk (CRvB 22-1-2019, ECLI:NL:CRVB:2019:430).

Hemofiliepatiënten

Hemofiliepatiënten kunnen een aanvullend bedrag van ongeveer € 13.614,00 ontvangen van farmaceuten. Dit bedrag hoeft volgens het ministerie van SZW op grond van artikel 43 lid 2 onderdeel k Abw niet tot de middelen te worden gerekend. Dit staat in een brief van het ministerie van SZW aan het Rode Kruis van 14 maart 2000 met kenmerk BZ/IW/99/83435. Dit bedrag is een aanvulling op eerder betaalde bedragen aan hemofiliepatiënten die in de periode 1979 tot 1986 met het aids-virus besmet zijn geraakt. Eerder kregen zij een financiële tegemoetkoming van het ministerie van VWS. Ook dat bedrag hoefde niet tot de middelen te worden gerekend. *Bron: Divosa Informatiebulletin 2000/4 p. 9.*

Wij denken dat dit ook geldt voor het regime van de Participatiewet. En wel met toepassing van artikel 31 lid 2 onderdeel m Participatiewet. Dit kan worden afgeleid uit een ruime uitleg van TK 2002-2003, 28 870, nr. 13, p. 62: "*Het kabinet zal de immateriële en materiële schadevergoedingen zoals genoemd in artikel 43 lid 2, Abw en in de Regeling vrijlating immateriële schadevergoeding Algemene bijstandswet (Besluit van 13-12-1999, Stcrt. 243) in een ministeriële regeling opnemen.*"

Een vergoeding voor huishoudelijke hulp inclusief vergoeding voor toekomstige huishoudelijke hulp

Voor de vraag of een schadevergoeding materiële of immateriële schade betreft, is in de eerste plaats de specificatie van de schadevergoeding (gerechtelijke uitspraak, vaststellingsovereenkomst, kostenstaat van de verzekeraar) bepalend. Het college moet aansluiten bij die opbouw en mag die niet zomaar "overdoen", zeker niet in letselschadezaken die met deskundigen zijn geregeld. Het college moet bij een materiële schadevergoeding bekijken uit welke onderdelen het bedrag van de vergoeding bestaat. Uitgangspunt is dat een materiële schadevergoeding aangewend wordt voor herstel van de schade. De formulering in de vaststellingsovereenkomst is bij de beoordeling van de vraag of -en zo ja in hoeverre- de vergoeding vrijgelaten mag worden, doorslaggevend.

Een vergoeding voor verlies zelfwerkzaamheid (inclusief toekomstig)

De lijn wordt hier voor ons uitgezet door jurisprudentie. De CRvB merkt een schadevergoedingsbedrag voor verlies van zelfwerkzaamheid aan als vermogen, (ECLI:NL:CRVB:2019:430). Bij toekenning van een schadevergoeding na een ongeval, ontstaat de aanspraak op de schadevergoeding op de datum van het ongeval. De ontvangst van de schadevergoeding moet dus worden toegerekend aan de datum van het ongeval.

Een budget voor medische kosten naar de toekomst toe (waar nog geen nota's/specificaties van zijn)

Voor de vraag of een schadevergoeding materiële of immateriële schade betreft, is in de eerste plaats de specificatie van de schadevergoeding (*gerechtelijke uitspraak, vaststellingsovereenkomst, kostenstaat van de verzekeraar*) bepalend. Het college moet aansluiten bij die opbouw en mag die niet zomaar "overdoen", zeker niet in letselschadezaken die met deskundigen zijn geregeld. Voor deze kwalificatie zijn zorgnota's niet nodig. Nota's gaan over de daadwerkelijke besteding achteraf; de kwalificatie materieel/immaterieel volgt uit de aard van de toegewezen post (verlies verdienvermogen, medische kosten, hulpmiddelen = materieel; smartengeld = immaterieel).

Meer informatie?

Het is een heel verhaal, ik hoop dat u er mee uit de voeten kunt. Als u behoefte hebt aan nadere informatie of als ik iets over het hoofd heb gezien dan verneem ik dat natuurlijk graag van u . U kunt mij bellen, 0592391835, maar mailen kan ook: o.ketel@wpda.nl . Meer informatie kunt u ook vinden op onze website: www.wpda.nl

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'O' with a diagonal stroke through it, followed by a smaller 'K' and 'E'.

Onno Ketel
Juridisch adviseur WPDA